

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

—VENTA: 30 exemplars, 1 pesseta; Un número, 5 céntims.—Surte a llum los divendres ab tota regularitat.—SUSCRIPCIÓ: España, 1 pesseta trimestre; Extranjer, 3.—

LAS GRANS POTENCIES (Quadro d' actualitat).

Armat fins a las dents y ab unglas tretas prepara ja l' os bianch sas malifetas.

Y l' Austria, que d' aixó molt s' amobina, pera impedirho té apunt la carrabina.

Lo Turch no sab qué fer per' preparar-se, porque may pot saber de qui fiarse.

Y la Fransa s' prepara diligenta per' venjar son agravi ab furia ardenta.

Mes no dorm son vehi, que astut vigila per veure si al contrari al fi aniquilla.

Aquest de tots plegats passa gran ansia porque pensa ab tots ells ferhi ganancia.

NOSTRAS DENUNCIAS

Lo dilluns d'aquesta setmana tingué lloch en lo jutjat municipal del districte del Pi de aquesta ciutat lo judici de faltes per la denúncia del núm. 292 de LA TRAMONTANA, corresponent al dia 21 del passat Janer.

Lo letrat Sr. Arnavat, en nom del acusat, demanà fer la prova del fet que en aquell escrit se denunciava, per lo qual sollicitava s'expedis exhorto a Sant Llorens d' Hortons y s'preguntes al rector, baix jurament indecisori, si era veritat allò de las duas noyas que va fer pujar al campanar i demés circumstancies que en aquell escrit se mencionavan.

Lo jutge no accedí a tal petició per considerarho impropcedent, y l' Fiscal municipal entrà en funcions, fent consignar en l' acta que en lo escrit hi havia ofensas a la moral (si be sens ciliaris), y demanant la multa de 125 pesetas per l' autor del escrit, ó sia lo màxim que la ley consigna a las faltes d' imprenta.

Esborronats nos quedarem del modo de matar passas que tenen aquestos fiscals que demanar lo màxim de la pena sense senyalar cap circumstancia agravada y sense consignar ni tan sols en quin paraula del escrit descansa lo pretingut delicte ó falta que s'persegueix. Pero fillets, avuy nos toca anar a sota, y paciència!

Lo Sr. Arnavat, jove advocat que comensa sa carrera, feu la defensa del acusat en pocas paraules y ab bon cert, reservant estendre més en altre punt ahont pensa tenir d'acudir. Digué, poch més ó menos, que en tot l' escrit denunciat no hi havia ni una sola paraula ofensiva a la moral, per quan allí no hi havia més immoralitat que 'ls actes que s' afirmen consumats pel rector de Sant Llorens d' Hortons, que censura altament l' autor del escrit, y la prova era que l' Fiscal meteix, en sa acusació, no cità cap frase ni paraula que determinés la falta que s'persegueix, a pesar de tot lo qual demanava l' màxim de la pena, cosa del tot oposada a la ley; y demanà la absolució del acusat y que l' Fiscal tornés sobre sos passos desent lo bunyol legal que, en son concepte, havia fet.

Lo senyor aludit se quedà igual que si li diguessin Llucia.

Y s' donà l' acte per acabat y sortirem de can Gayetano cantant aquell tango d' una popular sarsuela:

*Aguanta cachete y calla,
si te dan otro será peor.*

EN L' ATENEU DELS SENYORS

Continuà lo dilluns d'aquesta setmana la discussió pendent en l' Ateneu Barcelonés, rectificat lo Sr. Salas Anton, ó, més ben dit, refutant, lo arguments aduhits per los Sres. Balaguero y Rahola, en la sessió passada, contra lo socialisme.

Comensà dient que tenia d' estendre algo més de lo que s' deu a una rectificació, per haverse concretat los dos oradors que l' precediren en l' us de las paraules a atascar més a 'n ell que a combatre ó a apoyar la memoria del Secretari que serveix de base a la discussió.

Comensa per refutar uns arguments que classifica en l' ordre *culinari*, per quant lo senyor Balaguero, son contrincant, ha afirmat que l' socialisme no era més que qüestió de *carpanta*. Diu l' orador que l' ordre social no pot existir sense l' ordre econòmic, y que si s' queixan los detractors del socialisme de la guerra de classes, ells la determinan molt més negant capacitat al obrer pera buscar sa emancipació per medi del socialisme. Cita una informació feta a Inglaterra a mitjans d'aquest sigle, per la qual se vingué en coneixement de que noys de 8 a 10 anys treballaran 14 ó 16 horas diarias, y quan lo cansanci 'ls rendia y se en adormiscavan, eran arruixats ab aygua freda pera ferlos despertar y seguir en sa pesada tasca.

Afirma que l' treball no pot produhirse ab justicia allí ahont la terra y 'ls instruments del meteix no sigan de propietat colectiva, y diu que l' socialisme crearia institucions de beneficència pels que no poguessin produhir.

«Si la virtut la aguantés la desigualtat de classes,—continua l' Sr. Salas Anton,—com ha dit lo Sr. Balaguero, per la esperança de arribar a ser de la classe dominadora, tindriam

que 'ls rics tots foran viciosos, y la virtut no més *errelaria* en los pobres, cosa que deu distar molt d' acceptar avuy lo Sr. Balaguero, y que no obstant se desprèn de sos arguments.»

Aquesta banderilla queda perfectament clavada.

Se dolgué també lo Sr. Salas Anton de que s' confongués lo collectivisme ab lo comunisme, cosa que ja ferem notar nosaltres en nostre número passat, y afirmà que la llibertat individual queda perfectament garantida ab lo primer de dits sistemes, citant un exemple practich al exercir la associació, per la que s' adquireixen nous drets ab la reciproca dels debers y se satisfan més necessitats.

Nosaltres aquí hauriam afegit que l' collectivisme fins garantiss molt més que avuy la *propietat individual*, pero la justa propietat individual, ó sia la que es fruit del esforç de cada individu, y no com avuy, que un home pot ser propietari dels bens de la Naturalesa, dels esforços de las generacions passadas y del fruit del treball de sos semblants.

Contestat a lo de que fora injust obligar a ningú a pendre las armas, lo Sr. Salas Anton accepta aquesta afirmació dintre l' socialisme dient que si s' necessitessin exercis, lo ser soldat fora considerat un treball com qualsevol altre, y de consegüent sols per lo voluntat de cada individu tindria de formarse l' exercit, igual que en los demás oficis. Estigué també molt oportú al rebatir la creencia de que lo home té de renunciar a la modificació de lo que creu lleys fatals, per que la ciencia y la experiencia han demostrat que molts lleys, que ahir se creyan fatals, avuy ja no ho son, lo qual dona dret a creure que lo que avuy se té per inevitable demà s' trobi que era susceptible de modificació; cita l' llamp y tots los fenómenos de la electricitat y fa un períodu que hauria resultat grandiloquent si lo Sr. Salas Anton tingué més lòch en sa oratoria.

Tira en cara a sos contrincants d' haver fet us pera combatre al socialisme dels lemas *No més drets sense debers; no més debers sense drets; y La emancipació dels treballadors te de ser obra dels treballadors meteixos*; quan precisament en ells s' appoya l' socialisme; com ho prova d' haverse escrit aquestos lemas per primera vegada en las banderes de la célebre Associació Internacional de Treballadors.

Diu que si avuy encara per molts no s' creu injusta la situació del proletariat, tampoch se creya injusta antigament la esclavitut y avuy es considerada com la vergonya més gran dels pobles civilisats. Posa de relleu la ignocència d' afirmar que ab lo socialisme hi hauria descontents, per que aixó no sembla sino que vulga dir que avuy vivim en una societat perfecta en que tothom està content.

Fa algunas afirmacions respecte a la propietat individual en las que s' posa bastant en contradicció ab lo modo en que s' troba definida aquesta propietat en lo collectivisme de la Federació regional de Treballadors d' Espanya.

Fa una acertada crítica de lo que son avuy las maquinas y de lo que deurián ser, y passa a ocupar-se de la afirmació que tan a la *balad* senta l' Sr. Balaguero l' dilluns anterior, dient que 'ls socialistes tenian la culpa del malestar social, per que ab sas queixas y sas protestas contra 'ls rics produhian lo socialisme y donavan lloch a las crisis actuals. Pera rebatre aquesta afirmació acudeix lo Sr. Salas Anton a textos dels primers sants de la Iglesia cristiana, y prova que aquestos senyors tractavan als rics de tal modo en sos escrits, que estem segurs que avuy lo Fiscal hi tindria que veure si ho diguessen nosaltres. «Si l' predicar contra 'ls rics porta l' socialisme y l' malestar social, deya l' orador, es precis confessar que los caps *padres* del cristianisme foren los incubadors del socialisme modern y de las crisis d' avuy.»

Y podria afegir lo Sr. Salas Anton, que quan Cristo deya que «primer passaria un elefant per l' ull d' una agulla que un ric per la porta del cel,» probava, segons lo Sr. Balaguero, ser un socialista furios y anar contra tota ley de progrés y tenir la culpa de las crisis econòmicas é industrials que avuy preocupan a totas las nacions. Qui dimontri podia pensar que un catòlic dongués la culpa a Cristo dels maís que actualment patim!

Prenent peu de la teoria de Renan sobre si son millor pera governar los sabis ó 'ls bons,

diu que si 'ls sabis son los rics, en cambi 'ls bons son los pobres, y que l' meteix Renan se inclina a creure que son millors los bons que los sabis, lo qual ve a indicar que poden estar més en lo just los obrers que 'ls capitalistes.

Y acabà recordant lo lloable que es lo lluytar fins contra lo que s' creuhen lleys fatals, puig que sent ley fatal la de la gravetat, fins ella sembla modificarse per la mà del home quan desallotjan l' ayre de dintre un globo llogat ferlo aixecar contradint en aparència la ley que determina que tot cos busqui l' centre de la terra com a punt de gravetat.

Y siga per galanteria al orador, que estigué altament comedit y oportú en son llenguatge, ó siga per que las ideas socialistes trobin eco fins en aquella corporació, lo cas fou que varias vegadas obtingué mostres de simpatias del auditori, y que un aplauso general premià lo esforços del Sr. Salas Anton al acabar son discurs.

Y fou cedida la paraula pera rectificar al senyor Balaguero.

Després d' una llarga floreta tirada al senyor Salas Anton que ja semblava que li fes l' amor, feu caball de batalla de las últimas paraules de dit senyor sobre l' desallotjament del ayre dels globos; y gracias que ab alguna interrupció a *sotto-voce* sembla que s' entengueren millor los dos contendents, sino sembla que ja tenian feyna tallada pera escoltar un curs de ciencia aerostática, lo qual hauria probat que discutint socialisme pot molt ben parlar-se, per exemple, de dos com se negan tota un fanal. (Es que es prou la taley de los detractors del socialisme de donar importancia a l' que no n' té, y de llivar fugint de las verdaderas qüestions que il·lustran lo problema!)

Després de molta preparació ha afirmat *coram populo*: «Tot ser no pot existir contra la ley de sa existencia.» Relloche, y qué descarregat deu haverse quedat lo minyo! Aixó m' recorda aquell noyet que preguntantli qui havia fet lo fare-nostre, respongué: la nostra avia.

Aixó no obstant estigué oportú lo Sr. Balaguero al clavar lleya al Sr. Salas Anton per que volia institucions de beneficència dintre lo socialisme per 'ls que no poguessin produhir. Aixó del *socialisme hospiciario* no fa l' pes, y fou una de las enpegadas del defensor del socialisme, que apròhita ab oportunitat y talent lo Sr. Balaguero.

Del demás casi pot dir-se que no tocà pilota. En un entreparéntesis afirmà que no entenia l' socialisme, y aquesta afirmació, fetacasi sens adonarsen, fou més sincera y espontanea de l' que ell meteix puga creure. Nosaltres ne prenem la bona voluntat, y desijem que n' aprengui.

Quedà l' Sr. Balaguero en us de la paraula pel dilluns vinent, y ja veurém si 'ns conta alguna cosa de nou.

Nosaltres insistim en lo meteix: la qüestió està mal presentada y la discussió gira sobre un círcol vicios.

Pera ara sembla que jeu lo projecte de que hi vagin a pendre part alguns obrers conceixedors a fondo de la materia que allí s' tracta.

Mentres aixó no succeeixi, se sentirán allí moltes paraules bonicas, pero 'ls obrers que hi vagin ne sortiran com lo negre del sermó: ab los peus frets y l' cap calent.

LO GLOBO Y LA ÀLIGA

FALLA

Al cim d' una alta roca
del ayre Pirineu,
hont batan las tempestas,
hont bruna asrat lo vent,
hont estimulant los arbres
lo llamp se divertex;
una àliga, orgullona
de son vular potent,
aixa aliva parla
ab estentorea veu:

—Dels ayres soch la reyna,
es mon donar lo cel,
no hi ha que no s' humille
al veure devant meu.
D' aquí tot ho avassallo.
(Qui es més que jo? Diguéu.—
Com si a semblant pregunta
respondre pretengués,
un globo aerostàtic,
més ràpid que un colbat,
l' espay creuha y s' enlayra,
deixant a baix l' auell.

Havem rebut, y agraïm, una invitació de la societat *Carnaval* per poder assistir als balls de carretes que dona dita corporació aquest any en el Teatre de Catalunya.

Tractantse de ballar, ja tenim per ara prou feyna ab la música que 'ns sona l' Sr. Fiscal.

Uns alumnos del coleji tarraçense 'ns queixen, en carta que 'ns han dirigit, d'abusos y arbitrarietats allí comesos, dihent, entre altres coses, que perden lo temps en ridiculesas catòliques y que no aprenen res.

Y a mi que 'm contan: Si son catòlics, que no s' queixin de perdre l' temps catòlicament, perquè l' anima té de ser lo primer.

Y si no son catòlics que fugin d' hipocresias, y en pau.

Havem tingut lo gust de rebre l' primer número del *Gr. Oriente Nacional de España*, butlletí missioner que s' publica a Gibraltar.

Li desitjem llarga y próspera vida lliure de fiscals y de mals inglessos.

També havem tingut lo gust de rebre un exemplar de *El Sacramento espúreo*, crítica severa del matrimoni canònic y sas conseqüencies, obra escrita per la ben tallada ploma de Constancio Miralta, a qui agraïm l' atenció.

Lo millor elogi que s' pot fer d' aquesta obra es que ha exaltat la bilis dels catòlics fins al punt de fer treure foch pels caixals a nostre sempre manso coleja *El Correo Catalán*.

Forma aquesta obra un tomo de prop de 400 planas y s' ven al preu de 3 pesetas en la redacció de *Las Dominicales del Libre-pensamiento*. Si l' compran no se 'n penediran.

Lo serafic *Correo Catalán* obliga voluntament als caixistas de la seva imprenta a resar aquesta oració al anar a comensar la feyna:

«Benehio, Senyor, nostre treball, a fi de que serveixi pera vostra major gloria, be del próxim y profit de nostres amics.»

Lo senyor que anomenam suposo que deurá ser Sa Majestat Carca (a) As d' Oros.

Perque com pera aquests carlins no hi ha més senyor que en Carlets...

Está be que invoquin sa gloria dihent bon profit a las animas.

¡N' ha enviat tantas al cel la enllotada gloria del fugitiu d' Oroquieta!

CANTARELLAS

Esperant a la Esperansa
esperava sempre aquí,
y pensant es-pera, es-pera,
un pebrat me va sortir.

Detrás del llampach ve 'l tro,
després vent que tot ho assolia,
y detrás meu també ve
com segur ma tamba, la sogra.

De tant parlar a ma nineta
sempre ab lo cor a la ma,
l' altre dia me 'l va pendre
y ara no me 'l vol tornar.

Jo

Sr. Director de LA TRAMONTANA.

Vilves 29 de Janer de 1887.

Caríssim germà: Ab gran sentiment vaig a participarli las murmuracions de la gent sobre lo nostre venerable rector, mes abans dech dirli que Vilves está convertit en un safreig en quan a retallar la capa de las personas reverents. Figuris si deu haverhi malas llenguas, que quan anomenan la abadia no dihen pas tal nom, sino un altre casi equivalent a sarrau, tal vegada perquè creuen que es cert aixó que dihen los murmuradors de que en la abadia se cantava, ballava y renollava. Pot ser es aixó cert, mes no té res d' estrany, perquè poden cantarse cançons místicas y ballarse balls de moros y cristians, que son autorisats per la tradició de temps més fervorosos que 'ls d' avuy.

Un dia vejeren sortir d' allí una colla de brívalls cantant uns versos no gayre cristians contra 'l mestre, l' arcalde y un regidor; los ferer retirar y no sé que més va haverhi; pero veia-que que las malas llenguas van dihent que allí era cosa del Sr. Rector, y que 'l bon home, quan se feu retirar als xaxals, va sortir a donarlihi animos e incitavlos a apedregar y bastonjar a qui 'ls hi digues res. No li sembla, senyor Director, que aixó no pot ser tractantse d' un mossen?

No hi ha pas res de quan fa 'l senyor rector que passí desaparecebut. Perque temps enras portava un bastó de burro, tothom ensonhava més que setze. Ara lo senyor varó ha deixat aquell puntal per un altre de més doble, y ja no tenen altra cosa per dir sino que sembla un cabo de vara. Vaja, que n' hi ha un tip d' aquest mon tan astrafalari. Vosté, germà Director, ja comprendrà que no es una cosa del altre mon, si un home tan vilipendiat, en una ecocsa de sanchs, desafia a qui primer li parla. Es natural aixó y no obstant també causa la seva novetat en aquest poble.

La imaginació dels vehins de Vilves té moits punts de contacte ab la dels andalusos. Se figuran una cosa, y ¡plaf! ja la contan y asseguran com si s' tractes de la virginitat de Maria Santíssima. També dihen que temps enderreta tots los diumenjes y altres dias festius unas deu donas se veyan sortir del casino ab banderas y canyas, precedidas de dos jovens y una donamajor, cantant contra 'l arcalde, lo regidor y 'l mestre. Al arribar a cert punt, una d' ellas, potser per art d' encantament, quedá en panyos menors. Acabat aixó se sent tocar un pito, y tota la colla fuig en direcció a la abadia.

Aixó ho contan, mes ja he dit abans que 'ls vilvens del pensament ne fan obra, y tal vegada aixó no será més que un somni.

No li sembla a vosté?

ANGEL LLEIG

Las parroquias de Sant Llorens y Sant Antoni de Cadiz acaban de tindre unas rahons de mil diables sobre quina tenia de quedar-se 'ls quartos d' un enterro d' un suicida let ab gori-gori y 'l corresponent aparat missich.

Y dirán luego que la Iglesia católica nega la terra sagrada als suicidas!

Lo que negan los capellustres son los enterros d' arrós.

A Nules (Valencia) se feya una professó. Lo ruch negre volia acabat la feyna prompte y tot era donar pressas als que portavan a coll lo bayart del sant.

No caminant tant com ell volia los que carregavan ab lo mort, los hi doná una empenta, y... ¡patapaf! los camalichs devots quedaren de quatre grasas a terra y 'l sant de camas enlayre.

Un feligrés de genit increpa al ensonat, y aquest, que no deuria estar per reconvencions, agafá un dels pais d' aguantar lo sagrat misteri, y las empenyéu a garrotada de cego contra tot aquell que se li posava a tret.

Lo rebre sense tornarshi no degué semblar be a alguns dels agredits, que agafant bastons y pedras se lleansan contra 'l reverent y contra alguns que 'l defensavan, y la professó allavors va convertirse en rosari de la Aurora en tota la extensió de la paraula.

Nota. Los xiribechs anaren ab tal abundancia, que semblavan reparits per la misericordia divina.

Un prebere de Manati (Puerto Rico) volgué protegir a un matrimoni pobre, y 'l colcá de masovers en una finca seva.

Mes vetaquí que mentres lo marit era fora, enviá pel reverent, aquest las empenyéu ab la muller, que tingué que defensarse fins a mossedagas pera no ser víctima de la luxuria del ensonat.

Y diguin, senyor Fiscal: qui de tals fets abomina y a censurarlos camina, ¡olent també a la moral!

Havem rebut una carta del rector y de la mestra de Sant Llorens d' Hortons,—en nostre número passat diguerem equivocadament Sant Vicents,—que sentim no poder publicar avuy per falta d' espay.

En lo número próxim abocarém lo cove dels

retalls d' aquest assumpto, y nostres llegidors tindrán distracció bona y divertida.

Senyor rector de Sant Antoni de Vilanova: que hi ha de cert en aixó que 'm conta un feligrés de que vosté va presentar lo compte de dos funerals a una familia pobre, sens haverlos fabricat?

Me donan de senvas que 'ls difunts son marit y muller que han deixat una noya orfe, y que vosté volia cobrar aquella ganga de la familia que té la noya.

Vaja, jo no 'm determino a creure que vulgan cobrar uns funerals sense treballarlos.

Per lo que 'ls costa...

Mossen Valeri, executant de la missa primera de Malgrat lo passat diumenje, se dirigi als feligrés lladrint contra 'ls lloure-pensadors y vomitant pestes anti-liberals per aquella boca. Be, que prengui tila, y ja li passará.

Y a propósit de Malgrat. Lo liberal que anomenavam en nostre número passat, se diu Ramon Terré, y no Ramon Ferrer, com se digue per error d' imprenta.

Segons datos novament adquirits, es un antich veterano que feu tota la campanya dels set anys en favor de la Libertat, y al qual no podian aguantar los burats negres feya molt temps, al veure que a pesar de ser tan gueto era partidari de las ideas noves.

Quins afició a rostitlo tindrian, si estessin en temps de la Inquisició!

MUDANSA

—Ahont va, senyor Badal!
—Aquí el carrer d' en tot,
en lo número íntat,
a veure lo meu nevot.

J. MORET

TRENCA-CLOSCA

Tarjats, no
Combinar aquestas lletres de manera que donguin lo nom d' un carrer de Barcelona.

PERET MUT

GEROGLIFICH

II +
K PE
OO

Ros d' Olot

SOLUCIONS

A LAS CAROLAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA — A-de-la.
LOGOGRIPO MURKICH — Montalegre, Martorell, Argenter, Ramonet, Morera, Maria. Tona. Noni. Om. G.
TRENCA-CLOSCA — Centellas.
GEROGLIFICH — Com més empleat més pagas.

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Ronda de la Universitat, 6

LA TRAMONTANA

PERIÓDIC POLÍTIC VERNELL

ILUSTRAT AB CARICATURAS

Subscripció: 1 pesseta trimestre, pago adelantat

Al que se suscriba per un any, se li regalará un exemplar del libre *Estudios filosofico-sociales*, original de J. Lluñas.

Número solt, CINCH céntims

LA REVOLUCIÓ

poema en tres cants

original de

J. LLUNAS

Se ven a Barcelona en los kioscos de la Rambla y a fora en casa dels corresponals de LA TRAMONTANA.—Enviant directament l' import a nostra Administració, també s' remeten exemplars sueltos pel correu.

Preu DOS rals